

ELTÉPETT SZERELEM

Csúzdáné Vaszil Erzsébet

Verőfényes nyári délután volt, amikor egy sudár katona sétált egy kisváros utcáján. Láthatóan gondolataiba merülve, türelmetlenül gyorsította lépteit, szíve egyre hevesebben vert, s a járda végénél befordult a szűk utcába, ahol szerelme lakott.

Hónapok teltek el, amíg szabadságot kapott, persze neki éveknek tűnt ez az idő. Végre meglátta az ő filigrán, szőke menyasszonyát. Szorosan átölelte, röpké puszi volt az üdvözlés. Eljegyezve sem illett másként köszönteniük egymást, ez az íratlan viselkedési kódex, ám ez mire jó?! Csak arra, hogy gúzsba kösse az érzelmeket. Mindketten tudták, az utcán csak finom ölelés megengedett. Csók! – ajajaj, azt mellőzni kellett, bármilyen nehéz is volt.

Karonfogva hosszú sétára indultak, hiszen sok mindent meg kellett beszélniük. Csak nekik! A szembejövő ismerős hölgyeknek megakadt a szeme a daliás tisztén, aki kedves mosolyt küldött feléjük viszonzásul. A járda melletti kertekből virágok illata áradt, gyermekek hangos kacajától visszhangzott az utca, de ebből mit sem érzékeltek. A jövő tervezgetésével foglalkoztak, mikor legyen az esküvő. A kislány katolikus családból való, reménykedett, hogy egy kis templomban is kimondhatják a boldogító igent. Ebben az időben az egyenruhásoknál nem volt egyszerű elintézni a templomi esküvőt. Tudták, hogy ezt csak titokban lehet.

– Lacikám! Neked nehéz lesz a tervünket megvalósítani. Talán várjunk még egy pár hetet – mondta aggodalommal.

Mindkettejüknek rossz előérzete támadt. Bár a szerelem csodás érzés, a félelem még erősebb volt a kislány lelkében, féltette leendő vőlegényét.

– Mondd kedvesem! Mi lesz, ha...?

– Na ilyesmire gondolni sem szabad. Ha mégis lenne valami akadály, keresünk megoldást! – nyugtatta meg kis menyasszonyát a tiszt.

De vajon hol, merre kellene, lehetne kiutat találniuk?

– Ne aggódj, Katikám! Ne gondoldj semmi rosszra! Meglesz az esküvő, ahogyan terveztük! – igyekezett elűzni kedvese borús gondolatait a tiszt.

Kati hallotta a nyugtató szavakat, de nem győzték meg igazán.

– Édesem, elégedj meg azzal, hogy nekünk nem szabad várni, csak ennyit mondhatok.

Lassan esteledett, így hazaindultak a lány szüleihez. Nagy szeretettel fogadták, jól ismerték az intelligens, jólelkű fiatalembert. Mellette lányuk boldogságát látták megvalósulni.

Komoly, megbízható, fiatalon elnyert magas rangja is ezt igazolja, akinek szülei is nagyon büszkék voltak fiukra, de ugyanakkor nagyon féltették

őt. Repülős tiszt. A katonaságnál szolgál. Van hát miért féltetniük. A vacsora jó hangulatban telt, szinte elfelejtkeztek az időről, kellemes beszélgetéssel zárult az este. A fiatalember elköszönt, a lány kikísérte. Búcsúzóul még megerősítette.

– Drága kis szerelmem! Ne félj, nem veszek részt semmilyen rossz dologban. Nekem a mi boldogságunk mindennél fontosabb. – S hogy mosolyt csaljon kedvese arcára, játékosan szalutált, összecsapva a bokáját. Eztán hosszasan ölelte és csókolta, maga sem tudta, miért, mint aki érezte, hogy sokat kell várnia egy újabb találkozásra. Ebben benne volt a tűz, a vágy, a féltés, mintha csak búcsúcsók lett volna. Visszautazott a szolgálati helyére, a katonai akadémiára. Néhány nap elteltével az alezredes elvtársat, a mi tisztünket berendelték a „Magas Belügyminisztériumba”, melyről senkinek nem szólt. Mit is mondhatott volna? Nem tudta, mi okból szól a parancs. De megtudta! Ahogy a hivatalos helyiségbe belépett, mindjárt nyilvánvalóvá vált, mi fog következni. Rangjától megfosztották, és benn tartották. Kihallgatást kihallgatás követte, számonkérés, vádemelés. Felettes tisztje ezt vágta a fejéhez:

– Maga hazaáruló! Beállt az árulók közé! – harsogta.

– Jöjjenek be! Vigyék! – hangzott a kemény parancs a kinti öröknek.

Elvitték az alagsorba. Iratait, óráját, nyakából az aranyláncot is elvették. Szerencséjére ez utóbbin „csak” egy medált volt, amit az édesanyjától kapott. A kis Krisztus-keresztet a minap levette, és elrejtette a lakásában, mintha érezte volna a közelgő bajt. Odalent a tiszt egyenruha helyett csíkos rabruhát kellett felvennie. Most tudatosult benne, hogy ő rab lett. A helyi fogda cellájába került, ahol már egyik tiszttársa magába roskadva ült, arcán valamilyen seb éktelenkedett.

– Veled meg mi történt? A tiszteket nem szokták megütni – kérdezte gondterhelten hangon.

– Elestem – felelte társa kurtán.

Végtelennek tűnő percek, halotti csend uralta a fogdák hosszú folyosóját, amit néha egy-egy őrdítása tört meg. „No innen semmi hír nem juthat ki” – gondolta. Ez suhant át az elkeseredett tiszt fejében. Majd a szürke félhomályban tovább merengett, s félelmei nem voltak alaptalanok, amilyen helyzetbe került.

A kisvárosban nem értették, mi ez a nagy hallgatás, se oda, se a fővárosból semmi hír nem érkezett. Napok múlva egyetlen üzenet érkezett Katihoz: „*Ne várja kedvesét, mert letartóztatták.*” Rettegés fogta el a hír hallatán, maga sem tudta, mitévő legyen. Úgy döntött, felutazik Pestre az idős

rokonához. Végül hosszas fáradozás után sikerült megtudniuk, hol tartják fogva vőlegényét. Vasárnap lévén Kati misére ment, onnan pedig minden bátorságát összeszedve elindult, hogy megtalálja az épületet, ahol kedvesét fogva tartották. A bejáratnál ő állta útját. Rövid várakozás után úgy látta, az őrt elhívták, és bár torkában dobogott a szíve, de mindent kockáztatva felment az első emeletre. Úgy tett, mintha ő is civilként ott dolgozna; nem volt feltűnő pöttyös kis ruhájában, egy lapos női levéltárcával a kezében. Szerencséjére nem találkozott senkivel. A folyosót széles párkányú zárt ablakok szegélyezték, ahonnan lenézett a belső udvarra. A csíkos rabruhát viselő férfiak sorba rendeződve éppen tértek vissza helyükre az udvarról. „Vajon az én kedvesem is közöttük van?” – merült fel benne. „De hová mehetnek?” A pincében lévő cellákba, de a szemlélődő Kati ezt akkor nem tudhatta. Közben lépteket hallott. „Ó, Istenem! Végem van!” Ijedtében, de lélekjelenlétének köszönhetően, bekuporodott az ablak alatti párkány alá. Lélegzetvisszafojtva várt. Majd a lépések távolodtak, és egy ajtó becsukódott. Lassan kísértelt úgy, ahogyan jött, mentette az életét. Szerencséjére senkivel nem találkozott, az őt még nem ment vissza a helyére.

Hazautazott, de akkor már egy parancs várt rá, meg kell jelennie a helyi pártirodán. Féltették a szülei, és ő is nagyon megremegett. „Vajon mit akarnak tőlem?” – villant át a gondolat Kati fejében. Tudta, az a legjobb, ha teljesíti, amit kértek, így bement a megadott címre. Goromba, civil ruhás, kemény tekintetű ember fogadta.

– Adja meg az adatait! – követelte durván a férfi. Kati halkán, félve válaszolt.

– Maga hazaáruló, népellenes! Szobrokat döntöget, lefesti, letépi a kommunista plakátokat! Hát én magát, a tiszt úr babáját börtönbe juttatom!!! – üvöltötte lángvörös arccal.

– De én nem, nem. Nem tettem semmit. Ez koholt vád – rebegte Kati alig hallható hangon.

A felbőszült kihallgató oroszánként tovább ordított, hatalmát kiélve.

– Csakhogy mi mindent tudunk magáról! Amit mondtam, az úgy van! Jár a templomba. Akkor most imádkozzon, mert az Atyaúrsten sem fogja megmenteni a börtöntől!

Még tovább folytatta volna a kiabálást, de a titkárnő belépett, egy papírlapot a kezében tartva.

– Te meg hogy mersz zavarni?! Kihallgatás van! Megmondtam, hogy kuss mindenkinek, amíg nem végzek!

A nő szótlánul letette a lapot az íróasztalra, az egy távirat volt, amely szerint a kihallgató öccse ismeretlen körülmények között elhalálozott. Ennek láttán felbőszülve kirohant. Katika fohászzkodott, imádkozott, és várt, és várt. Nem tudta maga sem,

1956-os putnoki emlékmű,
László Ottó alkotása
(Forrás: internet)

mennyi idő telt el, a félelemmel teli percekben elvesztette az időérzékét is. Ilyenkor másképpen telik az idő. Miután senki nem jött be, kiment, és távozott az épületből. Elindult, nem haza, hanem úgy gondolta, hogy az a legjobb, ha felkeresi a kedves idős ügyvédet, családja jó barátját. Elmesélte az egész történetet az elejétől a végéig. Az idős öregúr, miután meghallgatta, a következőt tanácsolta:

– Sajnos, kedves gyermekem, sokat nem tehetünk. Elbűjni, elmenni nem javaslom! Csak megnehezítenéd

a helyzetet! No meg ezek úgymint megtalálnának! Azt javaslom, készítsetek be egy táskába meleg ruhát, és ételmezt is. Ha éjfélig nem mennek érted, akkor, akkor... – lassan fejezte be a mondatot, mintha ő maga sem bízna benne – akkor megúszad! Reménykedjünk!

Kati megköszönte a segítséget és a jótanácsokat, majd hazament. Bepakolt, és szüleivel együtt virrasztott, sírt. Az idő szinte ólomlábakon járt, valaki mindig az órát nézte, de senki nem mert megszólalni. A félelem, a rettegés megbénította őket. Éjfélt ütött az óra, de szerencsére senki sem kopogott.

– Talán megúsztuk! – sóhajtott Kati.

Teltek a napok, de nem érkezett hír Pestről. Kati türelmetlen volt, s bár tudta, nem veszélytelen, újra felutazott, abban a reményben, hogy megtud valamit vőlegényéről. Hosszú órákon át sétált a „nagy épülettel” szemben lévő járdán, és egyszer a felső emeleti ablakból, félhangosan kiszólt egy őt.

– Hé, ott maga! Kit keres?

Kati összerezzen, és megmondta kedvese nevét.

– Még itt van! – jött a válasz.

A lány beleborzongott: „Még itt van!” – De meddig? És mi lesz ezután? – cikáztak a kérdések fejében. Nem mert tovább maradni, ezért hazautazott a kisvárosba. Nap nap után nyugtalanul várta a híreket kedveséről. Nem reménykedett hiába, mert az egyik napon közvetett módon a következő hírt kapta: „Édesem, úgy érzem, hogy mi már soha többé nem találkozhatunk!” – s a telefonvonal megszakadt. Ez volt az utolsó hír. Kati megremegett, könnyei folytak és folytak megállás nélkül, majd elfogytak, ugyanúgy, mint a reménye.

Hiába minden!

A szerelem szárnyán nem repülhettek egymáshoz. Bármi történt is, Kati éveken át várt és várt, kérők sorát utasítva el. Amikor már munkát kapott, lelkesen tette a dolgát. A szüleivel maradt hosszú éveken át, és megtanult együtt élni ezzel a meg nem valósult álmával, az eltépett boldogság boldogtalanságával. Évek múlva a drága férfi nevét az áldozatok listáján olvashatta, de azt, hogy mikor és hol halt meg, sohasem tudta meg. Ezzel a keserves titokkal és bánattal élt 97 évig, s mindvégig hű maradt a tőle eltépett szerelméhez.